

ÈPOCA II. N.º 13

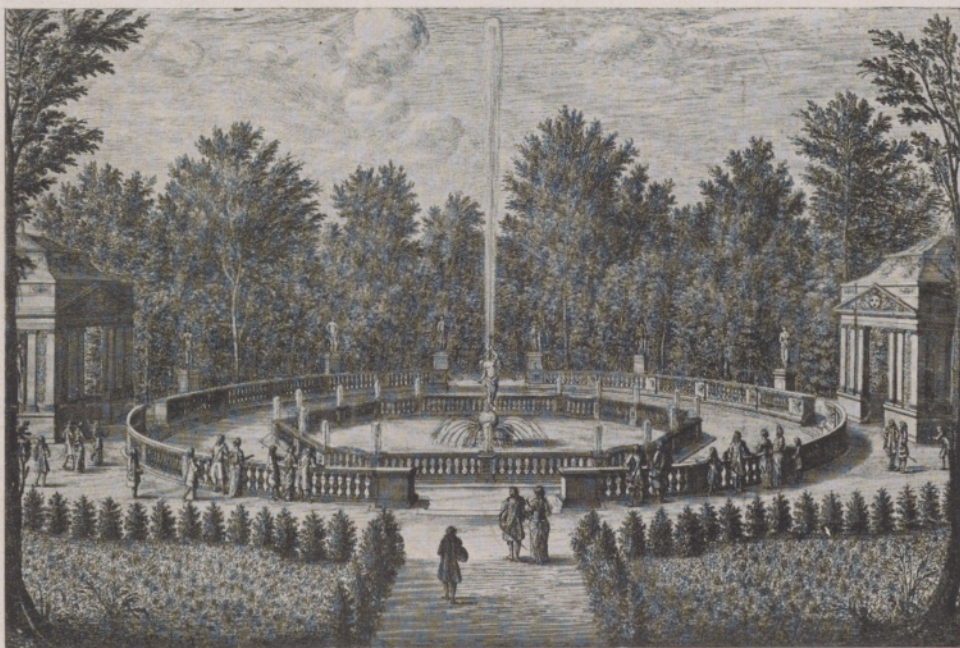

JULIOL 1923

CIVITAS

BUTLLETÍ DE PROPAGANDA DE
LA CIUTAT JARDÍ

Fontaine de la Renommée dans le Jardin de Versailles.

ES REPARTEIX TRIMESTRALMENT ALS SOCIS
Passeig de Gràcia, 32, entresol. — Barcelona

SUMARI

PORTADA: Font al Parc de Versailles.

NOTES TRIMESTRALS

Creix l'interès pels Jardins d'Infants.

Prolongació de la Gran via Diagonal.

Els voltants de la Ciutat abandonats.

LA CASA MÍNIMA.

ESPAIS PER JOCS.

TABLETTES DOCUMENTAIRES MUNICIPALES.

UNA CINTURA AGRÍCOLA PER A LES GRANS CIUTATS.

SOCIETAT CÍVICA «LA CIUTAT JARDÍ».

CIVITAS

BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT CÍVICA

LA CIUTAT JARDÍ

URBANISME - ESPAIS LLIURES - HABITACIÓ

NOTES TRIMESTRALS

CREIX L'INTERES PELS JARDINS D'INFANTS

LA Junta de senyores de LA CIUTAT JARDÍ, pot estar contenta de l'èxit inicial de la seva propaganda dels terrenes de jocs per nois. Tothom que compari l'atenció que el públic i les corporacions dedicaven a aquest assumpte alguns anys enrera, i ara, ha de convenir en l'existència d'un sensible progrés. Abans, a tot estirar, els projectes de jardins per jocs es limitaven a l'aprofitament de places públiques, que en realitat ja servien per jocs, canviant-ne la forma, però no afegint espai nou per als jocs d'infants. Ara, la profunda error d'aquest procediment, va éssent coneguda, i tots reconeixen que en general és l'habilitació de superfícies noves la que és necessària, i no la transformació de places en «playgrounds». En aquest mateix número, el lector hi trobarà exemples de l'atenció que l'Ajuntament de Barcelona dedica a aquest assumpte, i podrà constatar que el vell procediment d'aprofitar places antigues per a camps de jocs va transfor-

mant-se en un mètode més segur i científic, com és afectar al nou servei dels jardins de nois, nous espais lliures arreballats a l'edificació.

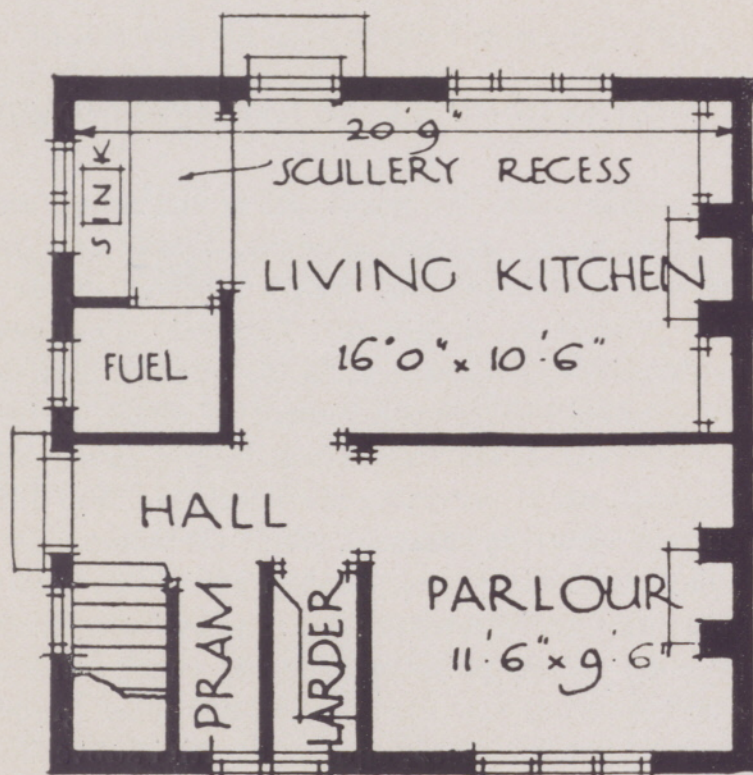
PROLONGACIÓ DE LA GRAN VIA DIAGONAL

CIVITAS, va publicar el perfil transversal que serà donat a la nova Diagonal, vers Les Corts de Sarrià. Durant aquest últim trimestre, el projecte de prolongació de la Gran via Diagonal, ha estat aprovat per l'Ajuntament.

Aquesta és una nova que causarà, sens dubte, excel·lent efecte a les persones que desitgen el millorament de l'urbanització de Barcelona. Per primera vegada, a la nostra ciutat s'hi construirà un passeig dotat de jardins, de prats per jocs d'infants, de pista de caballs, de pista de gros tràfec, además de pas per peatons i espai per carruatges de luxe. Aquest nou passeig, qual primer troç, entre can Ràbia i la Ronda Industrial, serà de cinquanta metres d'amplada, per eixamplar-se, més enllà, fins a setanta metres, no serà com el reste de la Diagonal, simètrica respecte del seu eix, amb iguals elements a ambdues bandes, sinó que oferirà una disposició asimètrica, ja que tota la part destinada a passeig, a jardins i a nois estarà situada a la banda de dalt, o sigui a la dreta marxant vers Les Corts, per tal d'aprofitar el màxim de sol a l'hivern, per a les persones que hi concorrin. A l'istiu els arbres, criats baixos, donaran ombra copiosa a aquests llocs de passeig. En canvi els paviments destinats al trànsit rodat seran al costat de baix, sota l'ombra de les cases, evitant-se així les grans reverberacions i disminuint les causes de formació de pols.

ELS VOLTANTS DE LA CIUTAT ABANDONATS

Si aquesta ullada sobre les noves del trimestre ens ofereix, en algun punt, motiu d'acontentament, també ens causa, en altre aspecte, una gran inquietud. Veiem augmentar, de manera meravellosa i prodigiosa, el nombre i l'extensió d'aquestes misèrrimes urbanitzacions de barraques, sense que de part de ningú vingui, ja no el remei, sinó tan sols l'intent del remei. Es indubtable que aquest creixement de las habitacions humils és necessari, però és també necessari, per el pervindre de Barcelona, que hi hagi qui en tingui cura i en porti la direcció. Avui, els voltants de la ciutat són abandonats, hom hi fa el que vol, tan pobrement com vol, i segons el caprici més rònec i d'estar per casa. Successivament, els trossos més graciosos del nostre paisatge suburbà, cauen dins el xipoll infecte de l'Extensió de Barcelona. Ço que a les grans ciutats modernes vol dir «urbanitzar», aquí és invertit i subvertit, ja que si allí l'urbanitzar és ordenar, netejar i acomodar, aquí sembla que sigui, per les senyals que ens donen molts exemples, desfer el paisatge, embrutar-lo i dur-lo a formar part de les coses més ruïns i fastigoses que l'home pugui haver creat. Adés han estat els baixos de Montjuïc, del Carmel i Sant Adrià, els que han sofert l'invasió del mal; ara ja és Sant Pere Màrtir i Horta; demà podran ésser l'inoblidable Sant Genís i altres deliciosos recons del paisatge suburbà, els que rebran la nafra horrible d'aquesta extensió desgraciada de la ciutat. Que algú se'n cuidi, i que envesteixi aquesta qüestió, si no volem que aquella antiga idea barcelonina de la bellesa dels voltants de la ciutat, se'ns vagi quedant a les mans i passi al rengle de les coses que han estat i que nosaltres hem fet malbé.

La casa mínima

EN aquests temps, quan veiem que l'extensió de les grans ciutats és feta principalment a base de la construcció de cases per a gent modesta, ens interessa molt tot el que es relaciona amb aquesta construcció de cases. Facilitar l'edificació de casetes populars és, ara, un deure cívic. Però, i aquest és l'objecte de les presents ratlles, un deure potser més important és privar que les grans facilitats engendrin grans mesquineses. Es evident que existeix la tendència a empètir les habitacions populars, per tal de treure el màxim benefici de les subvencions oficials i dels propis diners del propietari. En aquesta manera de cursa a la casa de baix preu, convenen limitacions que frenin els efectes de les facilitats que l'Estat i els municipis donen als constructors de cases modestes.

L'establiment d'un mínim de superfície per a la casa habitable, o almenys per a les cases que aspirin a les subvencions i facilitats oficials és molt necessari. Aquest mínim pot dir-se que és l'indicador del grau de civilitat

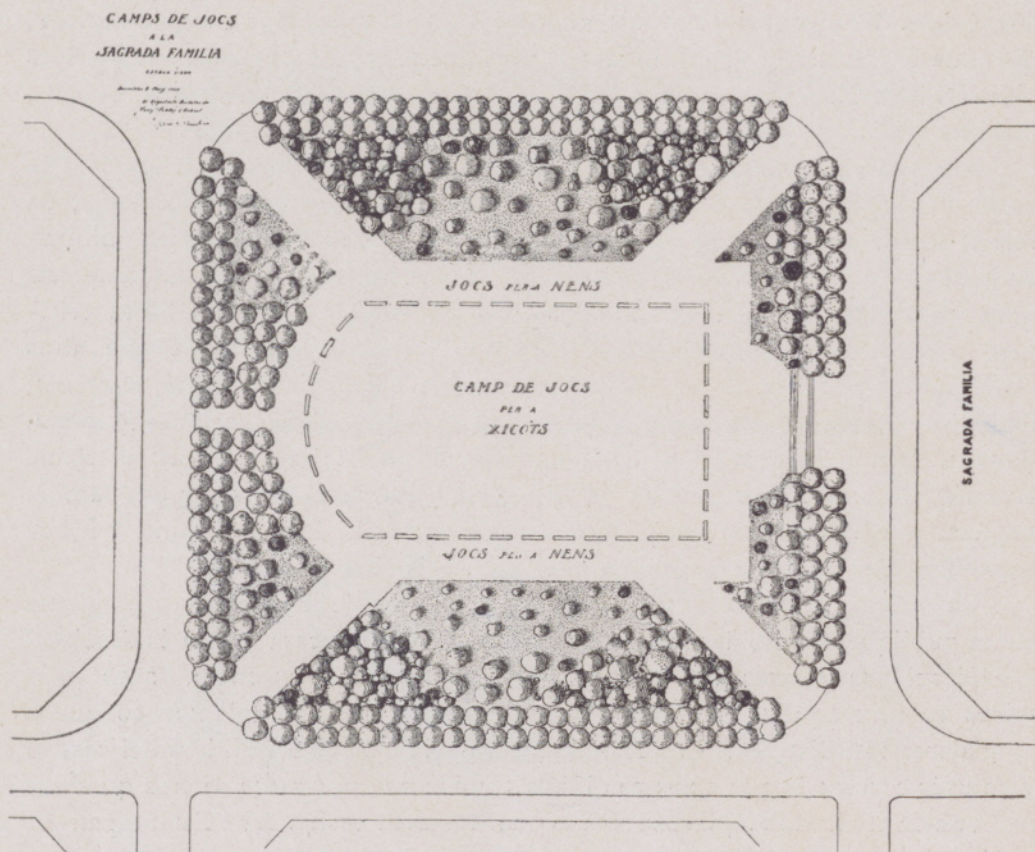
d'un poble. Certa gent viu, a munts, enquibint cinc famílies dins una sola cambra, dins una barraca. Altra gent, modesta, però que té la sort de pertànyer a pobles més civilitzats, demana, com a mínim, tres cambres, un menjador, cuina, i fins una saleta, per cada família obrera.

A la segona lectura del Housing Bill, a la Cambra dels Comuns, la discussió d'aquest projecte de llei sobre Habitació, va pendre importància, en referir-se a la clàusula que limitava en 850 peus superficials, l'àrea mínima de les cases qual construcció podia ésser subvencionada per l'Estat. Aquesta xifra, defensada per Mr. Chamberlain, no convencé a tothom. Moltes crítiques s'han elevat contra l'afirmació d'aquest ministre, que digué que, dins els 850 peus o siguin 78 m.² hi cabia, no sols el menjador-cuina, el rebost, l'entrada, l'escala, i altres petits serveis, sinó àdhuc, un «parlour» o saleta, (els tres dormitoris amb bany i W. C., són al pis de dalt). En últim terme, aquests crítics accepten que els 78 m.² poden ésser suficients per una família anglesa poc nombrosa; però, com a regla general, desitja els mil peus de superfície com a mínim de la casa habitable, pels obrers britànics.

La simple comparació d'aquesta casa anglesa de 850 peus, qual planta baixa publiquem, amb les que acostumem a veure a casa nostra és desolant. L'edificació de casetes que molts propietaris porten a execució, amb prou feines cobreix aquesta superfície, acumulant en una sola planta, ço que a Anglaterra està distribuït en dues. I, encara, això és en els millors del cassos. El que és corrent és que no es passi dels trentacinc o quaranta metres quadrats per casa-família. Molts quarterets de la guàrdia civil, bastits per l'Estat espanyol, no donen més enllà de 36 m.² per família instal·lada.

Playground americana

Espais per jocs

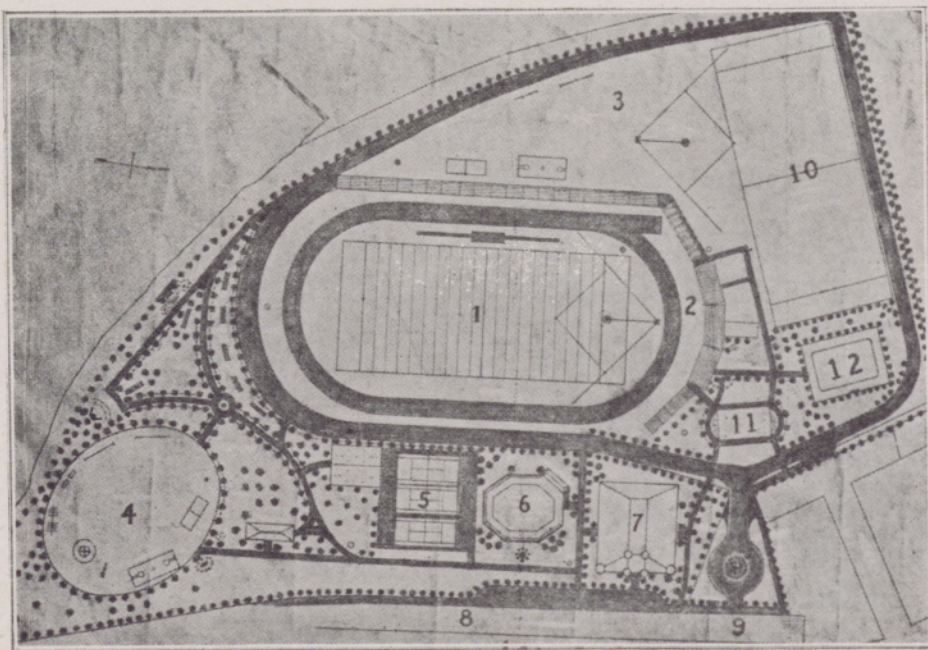
N. M.ª Rubió, arquitecte.

Així com és dit que cada terra fa sa guerra, així també cada ciutat ha de disposar els seus espais lliures del modo que convé a la seva manera de viure, i a les característiques del seu clima. No és sempre útil ni recomanable la còpia fidel dels que hom veu als parcs i espais de jocs de París i de Londres. Al contrari: moltes coses que allí són convenientíssimes aquí poden ésser fora de lloc i desgraciades.

Demés, les places o jardins on juguen les criatures de París i de Londres, d'aquests París i Londres centrals, que acostuma de conèixer el turista—són aprofitaments d'antics «aquarcs» i jardinetes, que no foren fets pensant en ço que

modernament entenem per espai de jocs. En general, hom reconeix en aquells «squares» que el joc de l'infant ha de sacrificar-se massa a l'efecte decoratiu del jardí. Es el cas de les nostres places del Duc de Medinaceli i Reial, que podran arribar a semblar-se extraordinàriament a un «square» parisenc, però mai a un veritable «playground» o espai per jocs infantils.

Es doncs natural, que en fer l'Ajuntament de Barcelona els seus primers passos vers l'instal·lació de camps de jocs, eviti les fórmules antiquades del «square», i vagi directament a l'espai de joc en la seva forma moderna adaptada a les nostres maneres d'ésser. Alguns gravats que publiquem, referents a camps de jocs moderns de fora d'aquí ens mostren que la preocupació primera dels que els han construït, ha estat proporcionar espai adequat per a què els nois puguin jugar, distribuint aquest espai disponible de manera que els nois, atrets per diverses menes de jocs, es dispersin per la superfície del camp. En qualche cas, com el que el lector pot veure del jardí dels Azteques, a la ciutat de Mèxic, la preocupació de reservar tot l'espai als jocs arriba potser massa lluny, car

Recreation Park.—NAUGATUCK-CONN.

1. Camp principal d'Esports.—2. Pista de cursa.—3. Jocs d'infants.—4. Jocs de noies.—5. Tennis.—6. Dança a l'aire lliure.—7. Pabelló de concerts.—8. Línia del tranvia.—9. Entrada principal.—10. Camp d'entrenament.—11. Llençament de disc.—12. Piscina.

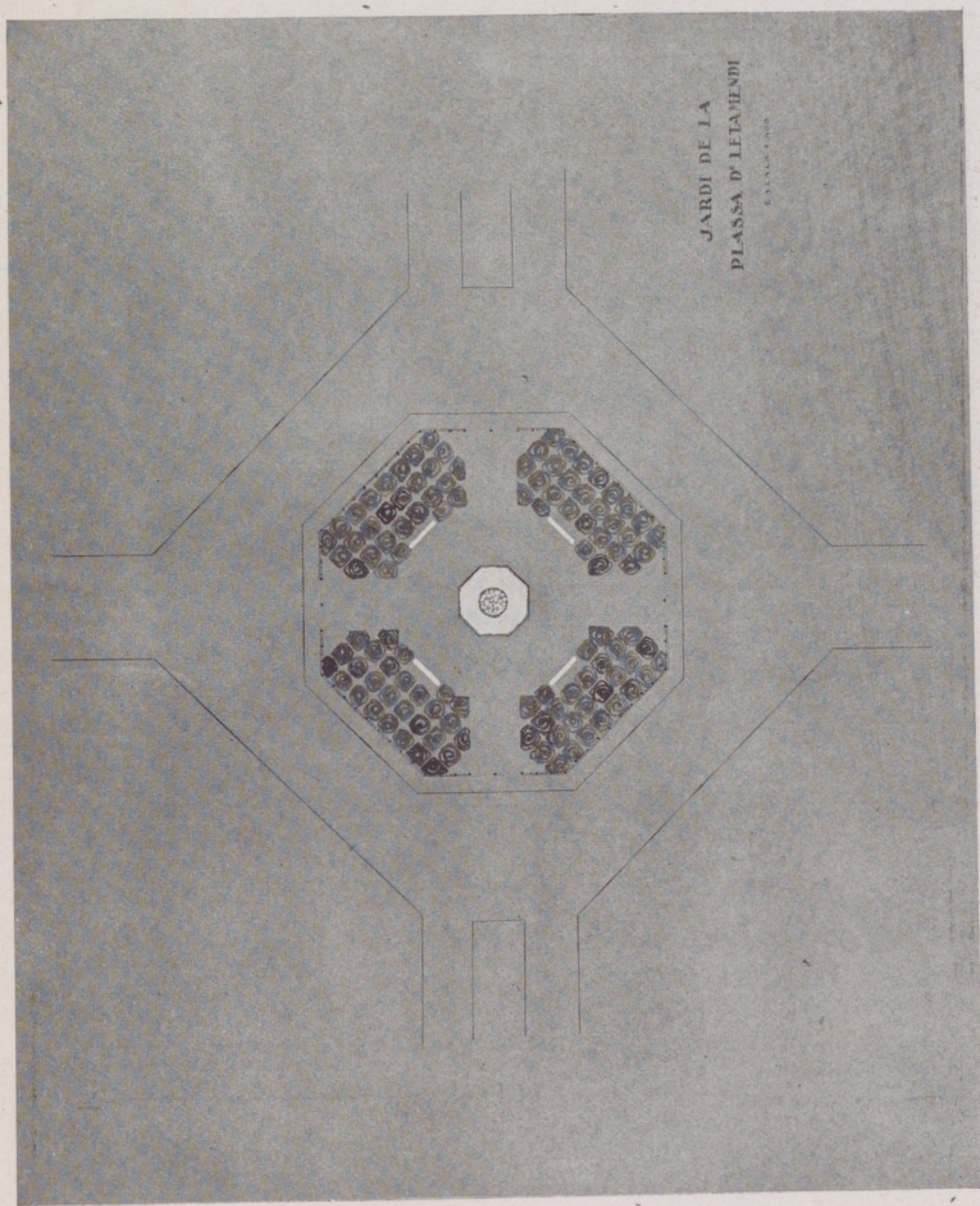
Jardi dels Azteques, - Ciutat de Mèxic

l'idea de jardí desapareix, i no hi resten més que uns quants arbres, magres, i pocs. En altres exemples, com al gran parc de jocs de Portsmouth, els arbres prenen un paper més considerable, impeding que el jardí de jocs esdevingui un lloc sec, voltat de cases, tramvies i pols, més semblant a un tancat per bestia, que no pas a un clos per jocs infantils.

Per a nosaltres, la presència dels arbres en els espais de jocs és necessària, a causa del sol fort d'estiu. Principalment convé que els arbres estiguin, doncs, disposats per a l'ombra. En els projectes que publiquem i que estan aprovats per la Comissió d'Eixamplis de l'Ajuntament de Barcelona, pot observar-se que aquests espais ombrejats, no hi manquen mai. Es clar que no pot ésser, en general, que tot l'espai del camp de jocs sigui cobert d'arbres, ja que hi ha jocs, com el fútbol, que no ho permeten.

Al camp de Jocs, projectat per al davant de la Sagrada Família, hom hi reserva un espai central per al jocs dels xicots, separat amb un rengle de bancs d'obra, de l'espai destinat a les criatures. Tot voltant hi ha d'haver arbres que permetin jugar davall d'ells, al fort de l'estiu.

Al projecte de nou arranjament de la plaça de Letamendi, el cas és diferent. Aquí es tracta, no ja d'un camp de jocs, exclusivament destinat als nois, sinó

La plaça de Letamendi és una de les poques, a Barcelona, que poden utilitzar-se per jocs de nois, ja que la circulació hi és petita. Cobrint part de la via férrea, resta un espai considerable que, en el projecte del gravat es suposa plantat d'arbres, deixant, a sota d'ells, el terren lliure pels jocs dels nois.

Parc de jocs de PORTSMOUTH - Virgínia E. E. U. U.

de la decoració d'una plaça, malgrat sigui amb l'idea de destinar-la principalment als jocs. Contra el que és costum, no hi ha parterre de flors de cap classe. Arbres retallats per donar ombra, formen els quatre espais que deixa la creu dels eixos dels carrers d'Aragó i d'En Granados. Una tanca de ferro, limita l'espai de jocs. Al centre un safareix baix, permet que els nens juguin a l'aigua, la qual, per altre cantó, fa de fós protector d'un grup de flors que hom situa en mig del safareix.

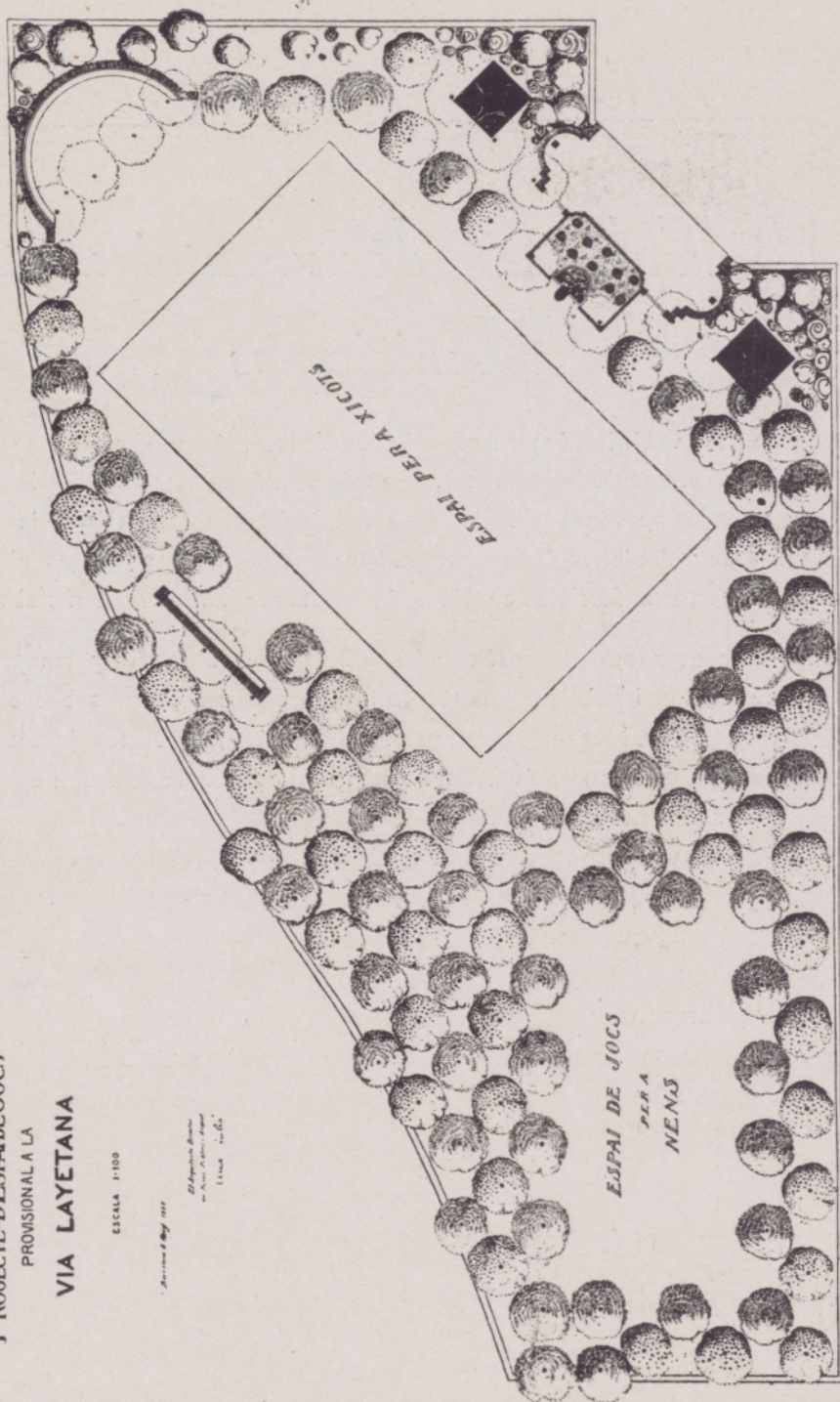
L'espai de jocs que hom projecta en un «solar» vacant de la Reforma, és, com el de la Sagrada Família, un pur cas de «playground». Aquí sí que pot dir-se que tota la composició és deguda als arbres, disposats de manera que donin, ademés, ombra. L'entrada, tan sols, que es fa pel xanfrà, té l'aspecte de jardí, amb quelques flors, i uns quants arbustos retallats. Tot el camp és tancat, i, en general, l'entrada reservada als nois.

PROJECTE D'ESPACES DE JOCS
 PROMSIONAL A LA
 VIA LAYETANA

ESCALA 1:100

Desenvolupament del projecte

El projecte de desenvolupament
 de l'espai de jocs de la
 via Layetana

Tablettes documentaires Municipales

LA benemèrita «Union Internationale des Villes», que té el seu estatge a Brusselles (3 bis, rue de la Régence), té en curs una publicació del més alt interès per a totes les persones que s'ocupen dels problemes tècnics de les ciutats. Baix el títol de «Tablettes documentaires municipales», són donats al públic, dos cops al mes, uns fascicles copiosos, ordenats segons les següents sèries:

Sèrie I.—URBANITZACIÓ. Comprèn dades, obtingudes d'una important selecció de revistes i publicacions tècniques d'arreu del món, sobre el moviment de les idees urbanístiques: plans de ciutats; ciutats-jardins; traçat de vies públiques; legislació i economia de l'urbanització; espais lliures; zones urbanes, etc.

Sèrie II.—HABITACIÓ. Conté dades de la tècnica de les habitacions obreres, des del seu aspecte sanitari, fins al problema d'agrupació i construcció.

Sèrie III.—AIGUES CLAVEGUERES, AIGUES RESIDUALS, NETEJA PÚBLICA, ESCOMBRIES.

Sèrie IV.—LLUM, CALEFACCIÓ, FORÇA MOTRIU.

Sèrie V.—TRANSPORTS I COMUNICACIONS. Comprèn resums dels articles publicats en les revistes tècniques sobre tramvies, ferrocarrils, automòbils, navegació, aviació. Estacions, ports, carreteres i ponts.

Sèrie VI.—HIGIENE PÚBLICA.

L'Escola d'administració de la Mancomunitat de Catalunya ha pres al seu càrreg l'extractar les revistes d'aquest país, per tal de què els resums dels articles siguin publicats dins les «Tablettes».

Una cintura agrícola per a les grans Ciutats

CONEGUDA és la fórmula de la Ciutat Jardí, donada pel seu creador, Mr. Howard, segons la qual la «Garden City» ha d'estar rodejada d'un anell de camp, inedificable, que assegurí a l'aglomeració urbana una existència física i moral, fàcil i agradable. Les grans ciutats, si bé amb dificultats considerables, poden seguir la fórmula de la Ciutat Jardí, en aquest punt concret de la cintura agrícola. Car aquestes enormes aglomeracions, com Barcelona, han de preveure el dia en què, creixent l'edificació, les terres de conreu que proporcionen molta part de l'aliment vegetal de la ciutat, desapareguin o disminuixin molt. Barcelona, és cert, està reservant-se ja una cintura de bosc per la banda nord. Però això no és prou.

Hem llegit, que a Berlin, almenys, no es considera que això sigui suficient, El Gran Berlin, ha emprès els treballs per a l'establiment durable d'una cintura agrícola completa. Havent-hi a Berlin varies dezenes de milers d'homes sense feina, l'Estat ha suggerit l'idea que fossin empleats en els treballs d'aquesta cintura. Ells deuen comprendre un millorament de les terres agrícoles, dels boscos, l'arranjament de parcs, etc.

Societat cívica La Ciutat Jardí

REUNIDA la Junta General del dia 11 de juny prop-passat, fou pres l'acord de mantenir íntegrament a llurs càrregs, els membres del Comitè Directiu.

Fou aprobada la gestió del Secretari general, referent a l'intercanvi de publicacions establert amb el Foment Nacional de l'Horticultura, segons el qual, els socis de la nostra Societat Cívica rebran, enlloc d'una sola publicació trimestral, dues publicacions, CIVITAS i el BUTLLETÍ DEL FOMENT NACIONAL DE L'HORTICULTURA. Aquesta revista, bellament impresa, contindrà exclusivament articles i gravats sobre plantes i jardineria, i creiem que serà ben rebuda pels nostres consocis. En endavant, doncs, la quota de soci de "La Ciutat Jardí" serà extremadament econòmica, comparada amb les publicacions a què donarà dret.

25.095.49051

ALTÉS - IMPRESSOR - BARCELONA

725.095 4 (05) (46.211 Bar)

Civt